

GILLETTE SERIES NARRATIVE

GILLETTE STRIKES BACK

Breaking Amazon — A Gillette Story

FERDINANDO FREGA

GILLETTE BERSIVÊ DIDE

SEMANTIC REALITY 2026 · FOUNDATIONS · 14

Şikandina Amazon — Çîrokeke Gillette

ji aliyê Ferdinando Frega ve

Cilda dehem a rêzeya Roots & Memory. Ev her du rûpel ne kurteyek in û ne şûna pirtûkê digirin: ew metnek in li ber derî. Ew dibêjin çima ev pirtûk nikare bibe pêşkêşiyê HTML a asayî, û xwîner vedixwînin ku rasterast di ser wê derî re derbas bibe.

Ev ne romaneke asayî ye, ne gotar e, ne manîfesto ye, ne jî berhevokeke çîrokên kurt e.

Ew avahiyeke wêjeyî ya ceribandînî ye, ji perçeyan, qutbûnan, nameyên bi kod, birînên weşanî, hevokên neqediyayî, valahiyên spî, beşên sembolîk û tevgerên ku red dîkin bibin vegotineke aram, hatiye çêkirin. Pirtûk ber bi encameke kevneşopî ve naçe. Ew çîrokeke ku bi çend rêzan bê kurtkirin pêşkêş nake. Ew wateya xwe bi xwe şîrove nake.

Mesele tam ev e.

Dema platformeke dijîtal rastî pirtûkekê tê, hewl dide fêhm bike ka ew pirtûk çi ye. Ew li cureyekî naskirî, avahiyeke domdar, mijareke zelal, destpêkek, pêşveçûnek û dawiyekê digere. Ew li hêviyê ye ku metn wek romaneke, gotarekê, rêberekê, bîranînekê an kategoriyeke din a naskirî tevbigere.

Ev pirtûk van mercan red dike.

Ew xwe wek berhemeke wêjeyî ya asayî nîşan nade. Ew wek tiştekî nelihev tevdigere: metnek ku li şûna qebûlkirina dabeşkirinê, wê

qut dike. Her perçe lêkxişandinê çêdike. Her beş hêviya ku beşa berê çêkiribû dişikîne. Her peyv dikare bibe wêne, kod, birîn, rawestan an teqîn.

Pirtûk naxwaze bê vexwarin.

Ew dixwaze meriv di nav wê re derbas bibe.

Avahiya wê li ser prensîbekê ye ku dubare dibe: têkçûna zimên di aram mayînê de. Name ne tenê name ye. Rûpela spî ne tenê vala ye. Şaşî bi xweber ne tiştek e ku divê bê rastkirin. Beşeke winda dikare ji beşeke temam girîngtir be. Rawestan dikare bibe bûyer. Bêdengî dikare bibe şêweyekî ragihandinê. Hevokeke neqediyayî dikare ji encamekê bêtir tengezariyê hilgire.

Di pirtûkê de alfabeyeke nelihevbûnê heye. Tîp dibin kiryarên simbolîk: redkirin, şikestin, gemarîbûn, jêbirin, guherîn, bêdengî, teqîn, derî. Ev kod ne mamikeke bi yek çareserîya dawî ne. Ew qadekê çêdikin ku divê xwîner tê de bimeşe.

Di navbera pirtûkê û kesê ku wê dixwîne de dûriyeke ewle tune ye.

Xwîner li destpêkê digere û dibîne ku destpêk berê hatiye qutkirin. Xwîner li çîrokê digere û rêzeyek tevgeran dibîne. Xwîner li dawiyê digere û vebûneke din dibîne. Xwîner li nivîskar digere û li şûna dengê ku dilê wî rehet bike, rastî fonksiyoneke tunebûyî tê.

Ji ber vê yekê ev pirtûk nikare bi tevahî bibe pêşkêşîyeke HTML a asayî bêyî ku beşekî ji xwezaya xwe winda bike.

Rûpeleke HTML bi gelemperî şîrove dike, rêk dixê, pêşî nîşan dide û rê nîşan dide. Ev berhem li dijî van fonksiyonan radiweste. Ew bi qestî zêde ye, dubare ye, şikestî ye, bi kod e û ne aram e. Forma wê ne qaba wateya wê ye. Forma wê bi xwe ezmûn e.

Pirtûk ji xwîner naxwaze ku her tiştî fêhm bike.

Ew jê dixwaze ku bala xwe bide ka çi diqewime dema fêmkirin têt diçe.

Ew ceribandineke wêjeyî ye li ser nelihevbûnê: di navbera xwîner û metnê de, nivîskar û zimên, pirtûk û platformê, avahî û şîroveyê, bîranîn û arşîvê, tevger û şîrovekirinê.

Pirsa navendî ne ev e: «Wateya vê pirtûkê çi ye?»

Pirsa navendî ev e:

Çi bi serê xwîner tê dema pirtûkek red dike ku bi awayê hêvîkirî wateyê bide?

Tu dikarî wê wek provokasyonekê, manîfestoyekê, katalogeke têtçûnan, arşîveke şikestî, performanseke bi kod an tişteki wêjeyî yê bê navekî aram bixwînî.

Hemû ev pênase kê in.

Ew kêmasî beşek ji berhemê ye.

Ev pirtûk soza zelaliyê nade. Soza rehetiyê nade. Soza peyameke dawî ya ku li rûpela dawî li bendê ye nade.

Ew derîyekî pêşkêş dike.

Tu bi hêviya xwendina pirtûkekê dikevî hundir.

Dibe ku tu derkevî piştî ku te di ser tişteki din re derbas kiribe.

Meriv Çawa Nêzîkî Vê Berhemê Bibe

Dest bi vê pirtûkê neke bi pirsîna ka ew ji kîjan cureyî ye.

Nepirse gelo ew roman e, manîfesto ye, rojnivîsk e, metneke felsefî ye, katalog e an berhevokeke çîrokan e.

Yekser li şîroveya rast negere.

Dibe ku tune be.

Ev pirtûk ji bo wê nehatiye çêkirin ku berî xwendinê bê şîrovekirin. Ew ji bo wê hatiye çêkirin ku hevdîtinekê çêbike. Perçeyên wê ne tenê parçeyên vegotîneke mezintir in ku li benda berhevkerinê ne. Ew xalên zextê yê serbixwe ne. Her yek ya ku berî wê hatiye qut dike, dubare dike, xera dike, red dike an diguherîne.

Hin beş dişibin çîrokan.

Hin dişibin notên weşanî.

Hin dişibin rêwerzan.

Hin dişibin bîranînan.

Hin dişibin şaşıyan.

Hin dişibin xewnan, kodan, dîmenên malê, gotinên felsefî an perçeyên arşîveke neqediyayî.

Ew ne ji bo wê ne ku di nasnameyeke aram de bi cih bibin.

Pirtûk li dora rêzeyek dijberîyan hatiye avakirin:

- Ew behsa vegotinê dike û di heman demê de çîrokbêjiya asayî red dike.
- Ew kodan bi kar tîne bêtir ku vekirîneke dawî pêşkêş bike.
- Ew perçeyan pêşkêş dike û red dike ku bibe berhevokerê hêsan.
- Ew behsa xwîner dike û red dike ku rê nîşanî xwîner bide.
- Ew nivîskarekî pêşkêş dike û dîsa û dîsa ramana nivîskariyê dihejîne.

- Ew nêzîkî girtinê dibe û bêrawestan avahiyê ji nû ve vedike.
- Ew zimên bi kar tîne û wan kêliyan nîşan dide ku ziman tê de hilweşe.

Metn naxwaze bi awayê asayî bi te re be.

Ew destê te nagire.

Ew qaîdeyan berî guhertina wan şîrove nake.

Ew te ber bi exlaqekî, çareseriyekê an encameke ku dilê te rehet bike ve nabe.

Li şûna wê, ew rêzeyek hevdîtinan çêdike: bi tunebûnê, dubarebûnê, bêdengiyê, têkçûnê, bîranînê, berxwedanê, malbatê, pîrbûnê, êşê, nasnameyê, têkiliyan, û bi daxwaza ku meriv di hundirê pergaleke ku dixwaze her tişt bi nav bike de azad bimîne.

Tevliheviya xuya ne bi tesadufî ye.

Qutbûn beşek ji mîmariyê ye.

Valahiya spî beşek ji mîmariyê ye.

Hevoka dubarekirî beşek ji mîmariyê ye.

Perçeyê ku pir hêsan xuya dike dikare li kêleka perçeyekî ku ne mimkun xuya dike bê danîn. Tiştêkî malê dikare ji nişka ve bibe avahiyeke felsefî. Tevgerêke ku kes bala xwe nadiyê dikare ji bûyereke girîngtir bibe. Têkçûnek dikare ji serkeftinekê rastgotir bibe. Hevokerê ku naxebite dikare ji hevokerê bêtêmasî rastkirî bêtir êşkere bike.

Ji xwîner nayê hêvîkirin ku pirtûkê çareser bike.

Ji xwîner tê hêvîkirin ku wê biceribîne.

Dibe ku tu aciz bibî. Dibe ku tu kêfê bigirî. Dibe ku tu hîs bikî ku pirtûk red dike hevkarîyê bike. Dibe ku tu bixwazî wê rast bikî, dabeş bikî, kurt bikî, rêk bixî an bigirî.

Ev bertek ne li derveyî berhemê ne.

Ew beşek ji berhemê ne.

Pirtûk li daxwaza xwîner a ji bo rêkûpêkiyê temaşe dike. Ew wê daxwazê dixê bin zextê. Ew dipirse ka çi diqewime dema metnek wek berhemeke bazarê tevnagere û xizmeteke pêşbînîkirî pêşkêş nake.

Bi vê wateyê, *Gillette Bersivê Dide* ne tenê pirtûkek e. Ew herwiha rûbirûbûnek e di navbera wêjeyê û wan pergala de ku hewl didin wêjeyê pêvajoyê bikin.

Platformên dijîtal tiştên naskirî tercîh dikin.

Ev berhem tiştêkî ne aram pêşkêş dike.

Ew ne ji bo wê hatiye çêkirin ku zû bê fêmkirin, bi hêsanî bê kurtkirin an bi rehetî bê dabeşkirin. Ew ne çîrokeke asayî ye ku bikare bibe destpêkek, navînek û dawiyek.

Ew bûyereke wêjeyî ye ku ji perçeyan pêk tê.

Ew arşîvek e ku red dike bi tevahî bê arşîvkirin.

Ew pirtûkek e ku beşekî ji xwe li derveyî şîrovekirinê dihêle.

Ji ber vê yekê, kurteyek tenê dikare îşaretê bi wê bike. Ew nikare şûna xwendinê bigire.

Ev her du rûpelên ku tu niha dixwînî ne pirtûk in. Ew tenê vexwendinek in ji bo ketina hundir. Berhema rastîn dest pê dike dema şîrovekirinê disekine.

Wê hêdî an bilez bixwîne. Wê bi rêzê bixwîne an vegere ser perçeyên bêserûber. Bisekine dema beşek li ber te radiweste. Berdewam bike dema hevokek vala xuya dike. Bala xwe bide tiştê ku dubare dibe. Bala xwe bide tiştê ku winda dibe. Bala xwe bide wan kêliyan ku peyveke nas ji nişka ve xerîb dibe.

Nepirse gelo pirtûk li gorî qaîdeyên wêjeyî yên asayî serkeftî ye.

Bipirse ka pirtûk çi bi hêviyên te dike.

Bipirse çima tu dixwazî ew zelaltir bibe.

Bipirse çima şîroveyeke kêr wek pirsgrêkekê tê hîskirin.

Bipirse gelo pirtûk her tim divê xwîner ber bi bersivekê ve bibe.

Ev berhem ji te naxwaze ku tu pê re razî bî.

Ew ji te naxwaze ku tu jê hez bikî.

Ew ji te naxwaze ku tu wê biparêzî.

Ew tenê dixwaze ku tu bikevî hundir bêyî ku daxwaz bikî ew bibe tişteki nêr.

Şîroveyeke temam nehatiye dayîn te, ji ber ku şîroveyeke temam dê li dijî avahiya pirtûkê be.

Ew nikare ji berê ve bê şîrovekirin.

Divê bê xwendin.

Û piştî ku hat xwendin jî, dibe ku hîn red bike ku bê şîrovekirin.

Ew redkirin ne têkçûna pirtûkê ye.

Ew tevgera dawî ya pirtûkê ye.

Tu ne li vir î ku her tiştî fêr bikî. Tu li vir î ku bibînî çi dimîne dema fêrkirinê dê têr nake.

Ferdinando Frega